FENOMENELE DE RISC GEOGRAFIC DIN PERSPECTIVA AMENAJĂRII TERITORIULUI

J. BENEDEK

ABSTRACT. - The risk phenomenas from the perspective of territorial planning. The main document of territorial planning in Romania is represented by a corpus of five laws, which forms the National Plan of Territorial Planning. This laws (called also "sections") are strongly related to the management of a few risk situations, which are reflected in a critical manner in the present study: economic, demographic, social risks (sections I and IV) and natural risks (sections II, III and V). The basic conclusion is that the laws are lacking on fundamental application methodology and ruling system. In this case they can only form the coercitive macrostructure for further special planning (like the transport planning) or for regional and local development plans.

RISCURI ŞI CATASTROFE III / 2004

În materialul de față ne vom opri asupra prezentării documentului fundamental al amenajării teritoriului din România: Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), din perspectiva riscurilor. Mai precis, vom prezenta cele cinci secțiuni ale PATN în funcție de modul în care acestea ating problematica prevenirii şi administrării unor situații de risc. În această accepțiune, noțiunea de risc devine mai elastică, referindu-se implicit la largi segmente economice, demografice şi naturale.

1. Secțiunea I: Căi de comunicație

Căile de comunicație constituie elementul fundamental al infrastructurii teritoriale, al cărei nivel de dezvoltare influențează în mare măsură intensitatea şi orientarea fluxurilor de capital. Din acest motiv, majoritatea strategiilor de dezvoltare includ şi măsuri de dezvoltare a structurii de transporturi şi comunicații. Cu toate că această secțiune propune prin Legea nr. 71/1996 o serie de obiective în vederea dezvoltării rețelei de comunicații şi transporturi, până în prezent implementarea obiectivelor a rămas cu mult în urmă.

Pentru fiecare tip de transport, alături de prezentarea situației existente, s-a stabilit un set de obiective de viitor, care vor fi integrate obligatoriu în planurile de amenajare a teritoriului la nivel regional, județean şi local. De exemplu, pentru rețeaua de căi rutiere a fost prevăzută construcția a patru categorii de obiective: autostrăzi, drumuri expres, drumuri naționale şi poduri. Desigur, la acest nivel de amenajare generală s-au stabilit doar tronsoanele generale ale liniilor de căi rutiere, urmând ca, în cadrul amenajării la nivel spațial inferior (PATR, PATJ, PUG), să fie

stabilite tronsoanele exacte, la nivel de parcelă. Tot la acest din urmă nivel spațial trebuie delimitate terenurile, culoarele şi amplasamentele necesare pentru căile de comunicație, pe baza unor studii de fezabilitate. Suprafețele astfel delimitate vor avea un regim restrictiv al construcțiilor, adică vor fi rezervate exclusiv în vederea realizării unor căi de comunicații. În afara obiectivelor listate în anexele acestei legi, se pot propune spre realizare şi alte lucrări de interes regional sau local, iar, în funcție de interesele comune cu țările învecinate, legea prevede posibilitatea realizării prioritare şi a altor lucrări, prin hotărâre a Guvernului.

Din analiza priorităților de dezvoltare cuprinse în anexele acestei legi (vezi şi Benedek, 2004) se desprinde ideea dezvoltării căilor de comunicație pe anumite linii spațiale şi în anumite puncte spațiale considerate a fi prioritare. Este vorba de câteva axe orientate dinspre Vest spre Sud-Est, cu scopul racordării la căile de comunicație europene ale țării şi îndeosebi a principalului punct de creştere din țară: Bucureşti. Această prioritate este întărită de propunerile care vizează creşterea accesibilității Capitalei dinspre zona Mării Negre (prin Constanța şi Giurgiu). Alături de consolidarea acestor axe, se conturează o serie de alte obiective majore care vizează, în special, regiunile slab dezvoltate: partea estică a Moldovei (obiectivele legate de râul Prut, de dezvoltarea punctelor de trecere spre Republica Moldova şi integrarea acestora în axele majore de circulație), zona Munților Apuseni (aeroportul de la Alba Iulia, drumul expres Deva-Oradea etc.), zona Bistrița–Moldova de Nord (autostrada Cluj–Bistrița–Suceava–Botoşani–Ştefăneşti, aeroportul Bistrița etc.).

În fond, prin această secțiune se doreşte reducerea unui risc economic major: cel al rămânerii în urmă al întregii economii în ansamblu, nivelul de dezvoltare scăzut al rețelelor de transport, absența unor tipuri de rețele (autostrăzile, de exemplu) ridicând obstacole serioase în extinderea şi intensificarea fluxurilor de capital, bunuri şi persoane.

2. Secțiunea II: Ape

Secțiunea *Ape* din PATN (Legea nr. 171/1997) prevede realizarea unor obiective de interes național într-un domeniu deficitar al infrastructurii publice: alimentarea cu apă a populației şi economiei. Execuția acestora este obligatorie pentru autoritățile administrației locale, obiectivele putând fi diversificate, în funcție de necesitățile autorităților administrației publice județene sau locale şi în funcție de posibilitățile de finanțare prin bugetul de stat (art. 3). În acest scop, Legea prevede cuprinderea lucrărilor prevăzute pe listele de investiții, pe baza unor documentații tehnico-economice. Lucrările se finanțează, în completare, în limita fondurilor aprobate, prin legile bugetare anuale (art. 5). Stabilirea priorităților privind execuția lucrărilor revine Ministerului Apelor şi Protecției Mediului. Legea mai prevede că sarcina delimitării terenurilor necesare pentru lucrările privind apa revine documentațiilor de urbanism şi/sau de amenajare a teritoriului, respectiv altor documente ca studiile de specialitate şi studiile de fezabilitate. De asemenea,

RISCURI ŞI CATASTROFE III / 2004

se prevede aplicarea a două măsuri de bază privitoare la apă de către autoritățile administrației publice (art. 4):

– asigurarea protecției resurselor de apă împotriva epuizării, poluării şi degradării lor, printr-o utilizare durabilă;

– corelarea resurselor cu cerințele de apă pentru consumatori (populație şi economie), integrarea acestora în amenajarea teritoriului.

Prin această lege se prevede delimitarea unor regiuni sau arii cu riscuri majore legate de: absența sau slaba dezvoltare a rețelei de alimentare cu apă potabilă şi/sau de canalizare, existența unor resurse reduse de apă, existența unor resurse de apă poluate de industrie, necesitatea unor măsuri de reabilitare (irigații, desecări) (art. 7). Distribuția regională a situațiilor de risc de mai sus se poate urmări în tab.1. Se desprinde situația relativ mai bună – în comparație cu media la nivel de țară – a regiunilor de dezvoltare Nord-Vest, Sud-Est şi București, în ceea ce priveşte dotarea localităților cu instalații de alimentare cu apă, ceea ce va direcționa şi orientarea regională a lucrărilor de amenajare.

Tabel nr. 1. Situația alimentării cu apă potabilă şi lucrări de aducțiuni prevăzute în PATN pentru îmbunătățirea alimentării cu apă potabilă

Regiunea	Total lungime aducțiuni (km)	Total debit preconizat (mc/s)	Aş. cu inst. de alim. cu apă potabilă (% din total)	Spații rurale cu resurse reduse de apă (kmp)	Zone cu resurse de apă poluate de industrie care necesită măsuri de reabilitare (kmp)
Nord-Est	179	5,4	11,4	4954	5985
Sud-Est	261	2,9	33,7	1461	3586
Sud	716	10,2	20,0	2815	8385
Sud-Vest	360,7	3,47	12,5	2837	3580
Vest	200,9	2,3	16,8	450	4016
Nord-Vest	331,5	7,7	38,5	3029,2	5892
Centru	518,5	5,7	14,4	3983,5	5171
Bucureşti	65	3,5	28,2	-	1130
România	2632,6	42,67	20,2	19 529,7	19 529,7

Sursa: autorul, pe baza datelor din Monitorul Oficial nr. 171 (1997).

Problema este deosebit de gravă în spațiul rural, unde, în anul 2000, abia cca. jumătate din comune au dispus de rețea publică de distribuire a apei potabile, numai 55% din populația rurală având acces la această rețea. În ultimul deceniu, lucrările de amenajare din acest domeniu s-au concentrat în spațiul rural, unde rețeaua de apă s-a extins cu 35,7%, în comparație cu situația din 1990, numărul localităților care au instalații de alimentare cu apă potabilă crescând de la 2331 în 1990 (din care 260 erau municipii şi oraşe) la 3029 în 2000 (din care 265 erau municipii şi oraşe). În oraşe, situația este incomparabil mai bună, toate localitățile urbane dispunând de instalații centralizate de producere şi distribuire a

RISCURI ŞI CATASTROFE III / 2004

apei potabile, cu mențiunea că, din lungimea totală a rețelei stradale urbane, cca. 70% are acces la rețeaua de apă potabilă (PND, 2002–2005).

Situația este şi mai precară în celelalte domenii vizate de PATN. Astfel, la sfârşitul anului 2000, numărul localităților cu instalații de canalizare publică era de 674, din care 264 erau municipii şi orașe; majoritatea rețelelor sunt vechi şi degradate. Probleme serioase se înregistrează şi în asigurarea calității resurselor de apă. Astfel, dintr-un volum total de ape deversat de cca. 6 mil. m^3/an, 50,4% sunt ape uzate ce necesită tratare. Din acest volum, numai 18% sunt purificate în mod adecvat. La acesta se adaugă faptul că din cele 1326 stații de epurare ale țării, numai 45% funcționează adecvat, ceea ce conduce la menținerea unei situații critice în domeniul tratării apelor uzate (id.).

3. Secțiunea III: Zone protejate

Secțiunea a III-a (Legea nr. 5/2000) definește zonele protejate ca şi zone naturale sau construite „delimitate geografic şi/sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural şi/sau cultural" (art. 1). Legea realizează inventarul zonelor naturale protejate de interes național, precum şi a valorilor de patrimoniu natural şi cultural, care necesită crearea unor zone protejate. Prin aceasta se poate ajunge la diminuarea reducerii riscului deteriorării unor valori irecuperabile ale patrimoniului natural şi cultural.

Anexele acestei legi cuprind listele zonelor naturale protejate de interes național şi a monumentelor naturii (anexele 1 şi 2). La acestea se adaugă listele obiectivelor culturale de valoare națională care intră sub incidența acestei legi, grupate în funcție de categoriile de zone de protecție, precum şi în funcție de unitățile administrative (județe, municipii, orașe şi comune) pe teritoriul cărora se situează (anexele 3 şi 4). Aceste anexe pot fi reactualizate periodic, ceea ce este un aspect pozitiv, având în vedere omiterea unor valori culturale din anexele acestei legi.

Trebuie să reținem că regimul acestor zone se reglementează prin lege specială, care încă nu a fost elaborată, la care se mai adaugă un alt aspect negativ: majoritatea lor nu au delimitare exactă în teritoriu, la nivelul parcelelor.

Principala problemă care se leagă de protecția valorilor culturale este reprezentată de inexistența zonelor de protecție ale acestora. Instituirea zonelor de protecție a valorilor de patrimoniu cultural intră în atribuțiunile autorităților administrației publice locale şi a celor centrale specializate în domeniu care, în conformitate cu textul legii, ar fi trebuit să delimiteze în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a acestei legi şi pe baza unor studii de specialitate zonele de protecție a valorilor de patrimoniu cultural trecute în anexele acestei legi. Această operațiune este cu atât mai importantă cu cât instituirea zonelor de protecție va include şi elaborarea normelor de protecție şi conservare ale acestora. Până la delimitarea acestor zone s-au instituit zone de protecție a monumentelor istorice la distanțe convenționale față de limita exterioară a terenurilor aferente monumentelor

RISCURI ŞI CATASTROFE III/2004

istorice, în funcție de categoria de spațiu în care se află acestea: 100 m în orașe, 200 m în sate și 500 m în afara localităților.

Situația este mai clară, dar cu multe deficiențe, în cazul zonelor naturale protejate, numărul acestora fiind de 827, cu o suprafață de cca. 1 230 000 ha (5,2% din totalul suprafeței naționale, PND, 2002–2005). Dintre acestea, în conformitate cu Legea nr.82/1993, Rezervația Biosferei „Delta Dunării" este singura zonă protejată care are propria sa administrație, condusă de un guvernator. În același timp, este de menționat faptul că rezervația are, de asemenea, statut de sit Ramsar și este inclusă printre zonele de importanță naturală și culturală la nivel mondial. Delimitarea celorlalte zone protejate este mai puțin precisă, nu au o administrație separată, nu au un regim de funcționare clar definit.

4. Secțiunea IV: Rețeaua de localități

Secțiunea a IV-a, prin Legea nr. 351/2001, reglementează problematica rețelei de localități și constituie cea mai reușită secțiune sub aspectul reglementărilor și obiectivelor introduse.

Articolul patru al Legii prevede intervenția Guvernului și autorităților publice locale în *zonele lipsite de orașe pe o rază de 25–30 km*, prin alocarea unor resurse în vederea modernizării unor localități rurale cu rol de servire în zona de influență și în direcția declarării de noi orașe prin susținerea dezvoltării instituționale a unor localități rurale. Aici se impun două observații pe marginea textului de lege: în primul rând, nu s-a definit mai clar termenul de „localitate rurală cu rol de deservire", selectarea acestora urmând să aibă loc, în această accepțiune, la nivele spațiale mai mici, probabil la nivel județean. Astfel, se lasă un câmp liber de acțiune pentru planificatorii regionali, aspect pozitiv, în condițiile în care, la nivel național, este greu de definit un termen general valabil și de mare exactitate pentru astfel de localități. În al doilea rând, nu cred că declararea de noi orașe se poate rezolva numai prin înființarea unor instituții, în condițiile în care, așa cum vom vedea mai departe, legea stabilește foarte exact și criteriile de declarare a unor orașe noi, criterii care depășesc sfera instituțională, incluzând-o și pe cea economică.

În total, au fost delimitate *17 zone* lipsite de orașe pe o rază de 25–30 km, însumând un număr impresionant de comune, 452, și o populație totală de cca. 1 517 000 locuitori. Aceste zone reprezintă, în același timp, și zone de risc accentuat datorită absenței unor servicii de tip urban. Distribuția și extensiunea lor teritorială este determinată în mare măsură de gradul de urbanizare a diferitelor zone. Astfel, două zone sunt situate în Dobrogea (33 de comune din Masivul Dobrogei de Nord și din partea sud-vestică a Dobrogei), două în Muntenia (53 de comune din Bărăgan), trei în Oltenia (99 de comune din Câmpia Olteniei și partea centrală a Podișului Getic), una în Banat (18 comune din Dealurile Lipovei, Valea Mureșului între Bârzava și limita județelor Arad și Hunedoara, respectiv Depresiunea Gurahonț), una în Crișana (13 comune din sudul Câmpiei Crișului și din Dealurile Holodului), trei în Transilvania (58

RISCURI ȘI CATASTROFE III / 2004

de comune din Câmpia Transilvaniei, Depresiunea Almaş-Agrij, sudul Depresiunii Silvaniei, Podişul Boiu Mare şi porţiuni mici din Podişul Someşan) şi cinci în Moldova (178 de comune din Câmpia Jijiei şi Podişul Central Moldovenesc). Aceste zone vor deveni, în viitor, ţinta predilectă a urbanizării, echivalentă cu creşterea nivelului de viaţă. Nu putem, totuşi, să nu remarcăm că există şi mici scăpări, în sensul necorelării factorului distanţă cu rangul oraşului cel mai apropiat, precum şi cu accesibilitatea comunelor vizate. De exemplu, există o mare diferenţă între o comună situată la 25–30 km de Lipova (localitate de rangul III), într-o zonă în care multe localităţi nu au acces direct la drum naţional sau judeţean, şi o comună situată la aceeaşi distanţă de Oradea (localitate de rangul I, deci cu posibilităţi economice mai mari) şi, pe deasupra, într-o zonă cu acces direct la un drum naţional. Aşadar, asistăm, din păcate, şi la acest punct la o supraevaluare a factorului distanţă absolută.

Legea prevede şi rezolvarea unor *conflicte legate de organizarea administrativ-teritorială a spaţiului*, prin care se reduce implicit şi riscul generării unor conflicte cu rădăcini în reorganizarea adminsitrativ-teritorială din perioada comunistă. Astfel, se stabileşte că trecerea unor localităţi rurale dintr-o unitate administrativă în alta se face pe baza consultării prin referendum local a populaţiei din unitatea administrativă din care se desprinde localitatea rurală, dar şi a aceleia care urmează să preia o localitate rurală sau alta. O altă reglementare, de data aceasta de importanţă mai mare, se referă la elaborarea indicatorilor necesari *declarării unor oraşe noi*, precum şi a *declarării municipiilor*. Aceasta apare pentru prima oară în istoria ultimilor cincizeci de ani sub forma unui text de lege. Din analiza acestor indicatori (tab. 2) reies o serie de concluzii:

- criteriul numărului de locuitori nu are valori ridicate în comparaţie cu practica ţărilor din Europa de Sud (Spania, Italia) sau Olanda, dar prezintă valori ridicate în comparaţie cu ţările din Europa de Nord. Acest criteriu este cel mai simplu, un număr relativ ridicat de localităţi rurale îndeplinind criteriul numărului de locuitori;
- criteriul de mai sus este relativizat de cel economic (ponderea activilor ocupaţi în activităţi neagricole), de cei sociali şi cei ai dotării infrastructurale. În realitate, îndeplinirea acestor criterii va reprezenta principalul handicap al declarării de oraşe noi. De fapt, o serie de oraşe existente nu îndeplinesc multe dintre criteriile definite de lege. Realizarea acestor criterii va necesita eforturi financiare însemnate de echipare infrastructurală a localităţilor şi o gestiune bună a localităţii în vederea măririi atractivităţii sale economice;
- stabilirea acestor criterii urmăreşte ca viitoarele centre urbane să devină veritabile centre de deservire a populaţiei unei zone de influenţă compusă din mai multe localităţi, indicatorii acoperind aproape întreaga arie a serviciilor publice (medicale, culturale, de educaţie, sportive, turistice);
- prin introducerea unor indicatori care reflectă activitatea de protecţie a calităţii mediului (staţii de epurare, depozit controlat de deşeuri, spaţii verzi etc.), urbanului i s-a conferit şi o dimensiune ecologică, deosebit de importantă în perspectiva unei dezvoltări echilibrate şi durabile.

RISCURI ŞI CATASTROFE III / 2004

Tabel nr. 2. Indicatorii minimali de definire a localităţilor urbane (oraşe şi municipii)

Nr. crt.	Indicatori	Municipiu	Oraş
1	Număr de locuitori	25 000	5 000
2	Populaţia ocupată în activităţi neagricole (% din totalul populaţiei active)	85	75
3	Dotarea locuinţelor cu instalaţii de alimentare cu apă (% din totalul locuinţelor)	80	70
4	Dotarea locuinţelor cu baie şi WC în locuinţă (% din totalul locuinţelor)	75	55
5	Numărul de paturi în spitale la 1000 de locuitori	10	7
6	Numărul de medici la 1000 de locuitori	2,3	1,8
7	Unităţi de învăţământ	Postliceal	Liceal sau altă formă de învăţământ secundar
8	Dotări culturale şi sportive	Săli de spectacol, eventual teatre, instituţii muzicale, biblioteci publice, stadion, săli de sport	Săli de spectacol, biblioteci publice, spaţii pentru activităţi sportive
9	Locuri în hoteluri	100	50
10	Străzi modernizate (% din lungimea totală a străzilor)	60	50
11	Străzi cu reţele de distribuţie a apei (% din lungimea totală a străzilor)	70	60
12	Străzi cu conducte de canalizare (% din lungimea totală a străzilor)	60	50
13	Epurarea apelor uzate	Staţie de epurare cu treaptă mecanică şi biologică	Staţie de epurare cu treaptă mecanică
14	Străzi cu reţele de hidranţi exteriori pentru stingerea incendiilor (% din lungimea totală a străzilor)	70	60
15	Spaţii verzi (parcuri, grădini publice, scuaruri), mp/locuitori	15	10
16	Depozit controlat de deşeuri cu acces asigurat	da	da

Sursa: Monitorul Oficial nr. 408 (2001), cu modificări.

RECURSI ŞI CATASTROFE
III / 2004

De asemenea, au fost stabilite *condiţiile necesare pentru înfiinţarea de comune*, pe baza a cinci categorii de criterii şi cu menţiunea că aceste condiţii trebuie îndeplinite atât de comuna nou înfiinţată, cât şi de comuna din care s-a făcut desprinderea. Aceste condiţii sunt (anexa 4):

- *populaţie minimă* de 1500 de locuitori;
- *potenţial economic* care să asigure echilibrul bugetar al comunei;

- *legături pe drumuri sau pe calea ferată* între satul reşedință de comună şi celelalte sate componente;
- *reducerea distanței* dintre satul reşedință de comună şi celelalte sate componente;
- *spații construite* pentru instituții şi dotări: primărie, şcoală primară şi gimnazială, dispensar uman, farmacie sau punct farmaceutic, post de poliție, stație/haltă CF sau stație de transport auto.

În schimb, legea nu aduce reglementări într-o serie de alte conflicte, care au apărut în ultimi zece ani: trecerea unor localități dintr-un județ în altul, precum şi înființarea unor județe noi. Întrucât legea nu tratează explicit aceste probleme, acestea rămân teme de dispute şi în viitor.

Legea defineşte o categorie aparte de *comune* şi anume acelea în care s-au produs *scăderi de 30–50% respectiv de peste 50% a populației în ultimii treizeci de ani*. La nivelul acestora se manifestă cel mai intens riscurile demografice (îmbătrânirea accentuată a populației, reducerea sub pragurile optime a cererii pentru o serie de servicii publice etc.). Acestea urmează să fie sprijinite de Guvern şi de autoritățile administrației publice locale, fără a se specifica modul concret al acestei susțineri (art. 6). Din analiza distribuției teritoriale a acestor comune se conturează clar câteva areale cu scăderi masive a numărului de locuitori: Câmpia Jijiei, Podişul Central Moldovenesc, Delta Dunării, Masivul Dobrogei de Nord, partea sud-vestică a Podişului Dobrogei, mai multe areale din Câmpia Română, arealul sudic din Podişul Transilvaniei, Câmpia Transilvaniei, Podişul Someşan, Munții Apuseni, Câmpia Someşului, Dealurile Lipovei, Munții Poiana Ruscă etc. De remarcat că multe dintre arealele de mai sus se suprapun cu zone lipsite de orașe pe o rază de 25–30 km, ca, de exemplu, Câmpia Transilvaniei, Depresiunea Almaş-Agrij, Dealurile Lipovei, Câmpia Jijiei, Podişul Central Moldovenesc, arealele din Câmpia Română etc., ceea ce denotă un fenomen cunoscut: rata migrației înregistrează valori negative accentuate în arealele rurale periferice, între aceste valori şi distanța funcțională față de cel mai apropiat centru urban existând o corelație directă puternică. De aceea, considerăm că aceste aspecte trebuiau tratate împreună, rezultând areale în care trebuie susținut procesul de urbanizare.

5. Secțiunea V: Zone de risc natural

În sfârşit, ultima Secțiune a PATN (Legea nr. 575/2001) se referă la zonele de risc natural, prin acestea înțelegându-se areale geografice „în interiorul cărora există un potențial de producere a unor fenomene naturale distructive, care pot afecta populația, activitățile umane, mediul natural şi cel construit şi pot aduce pagube şi victime umane” (Art. 2, al. 1, p. 1). Legea se ocupă de trei astfel de fenomene: cutremurele de pământ, inundațiile şi alunecările de teren, în schimb alte fenomene (cum este, de exemplu, poluarea aerului, apei şi solului) urmează să fie reglementate în alte acte normative. Declararea unui areal ca zonă de risc

RISCURI ŞI CATASTROFE III / 2004

natural se face prin hotărârea Consiliului Județean, pe baza unor studii de specialitate şi a hărților de risc natural întocmite. Aceste zone urmează să aibă un regim special de funcționare, care va include instituirea unor măsuri de prevenire şi atenuare a riscurilor, ca şi reglementări speciale privitoare la regimul construcțiilor şi la modul de utilizare a terenurilor. Din păcate, finanțarea acestor lucrări este centralizată destul de puternic, mai precis prioritățile de finanțare sunt stabilite la nivel ministerial, la propunerea consiliilor județene, la finanțarea lor participând ambele nivele de decizie. Legea stabileşte şi un obiectiv major pentru consiliile județene: acestea trebuie să delimiteze şi să instituie zone de risc natural pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale cuprinse în anexele legii şi să întocmească bănci de date privind aceste zone în termen de trei ani. Deocamdată este în curs de elaborare metodologia întocmirii hărților de risc şi, probabil, va exista şi un nivel minim de exigențe în ceea ce priveşte conținutul băncilor de date.

În următorii ani, implementarea şi succesul acestei Secțiuni depinde, în mare măsură, de lămurirea problemelor metodologice legate de delimitarea şi instituirea zonelor de risc natural, precum şi de măsurile concrete de prevenire şi reducere a potențialului de producere ale acestora, având în vedere extensiunea teritorială mare a fenomenelor care stau la baza acestora: inundațiile afectează 1351 de unități administrativ-teritoriale, iar alunecările de teren 987 de unități (din totalul de 2951).

Concluzii

Prin cele cinci secțiuni aprobate până în prezent, PATN reprezintă nu numai documentul fundamental al amenajării teritoriului, dar şi pilonul abordării multidimensionale a fenomenelor de risc geografic. O secțiune specială (V) este destinată riscurilor naturale, mai precis riscurilor induse de cutremure, alunecări şi inundații, în timp ce secțiunea II propune o serie de măsuri în vederea soluționării situațiilor de risc implicate de alimentarea insuficientă cu apă potabilă. Alte două secțiuni (I şi IV) tratează domenii generatoare de riscuri economice, demografice şi sociale, legate de insuficienta dezvoltare a rețelelor de transport, de lipsa unor centre urbane, de reorganizarea administrativ-teritorială şi de depopularea masivă a unor areale rurale. O secțiune (III), dedicată zonelor protejate, implică gestiunea şi reglementarea unor situații de risc generate de degradarea unor elemente de patrimoniu cultural şi natural. O caracteristică esențială a modului de gestionare a situațiilor de risc mai sus prezentate, prevăzute în legislația de bază a amenajării teritoriului, este legată de lipsa unor reglementări "tari", materializate prin regulamente şi metodologii de aplicare a celor cinci legi, condiție din care rezultă şi principala concluzie a acestui material: obiectivele de dezvoltare prevăzute în secțiunile PATN au doar un rol orientativ, reprezentând cadrul macrostructural al unor planuri şi programe mai detaliate, realizate fie în cadrul unor măsuri de amenajare specială (cum este construcția de autostrăzi), fie în cadrul planurilor de dezvoltare elaborate la nivel local şi regional.

RISCURI ŞI CATASTROFE III/2004

BIBLIOGRAFIE

DOCUMENTE ŞI RAPOARTE

1. 2002: *Planul Național de Dezvoltare, 2002–2005*, Ministerul Dezvoltării şi Prognozei, Bucureşti.
2. 2001: *Legea nr. 350 din 6 iulie 2001 privind amenajarea teritoriului şi urbanismul*, Monitorul Oficial nr. 373 din 10 iulie, Bucureşti.
3. 2001: *Legea nr. 575 din 22 octombrie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural*, Monitorul Oficial nr. 726 din 14 noiembrie, Bucureşti.
4. 2001: *Legea nr. 351 din 14 mai 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități*, Monitorul Oficial nr. 408 din 24 iulie, Bucureşti.
5. 2001: *Planul de Dezvoltare al Regiunii „Centru" pentru perioada 2002–2005*, ADR Centru, manuscris.
6. 2000: *Raportul Comisiei* pentru Administrație publică, Amenajarea teritoriului şi Echilibru ecologic al Parlamentului României, Bucureşti.
7. 2000: *Legea nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate*, Monitorul Oficial nr. 152 din 12 aprilie, Bucureşti.
8. 1999: *Planul de amenajare teritorială a județului Mureș*, Interproiect, manuscris, Cluj-Napoca.
9. 1998: *Legea nr.151 din 15 iulie 1998* privind dezvoltarea regională în România; MO 265/16 iulie
10. 1997: *Carta Verde. Politica de Dezvoltare Regională în România*, Bucureşti.
11. 1997: *Legea nr. 171 din 4 noiembrie 1997 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a II-a – Apa*, Monitorul Oficial nr. 325 din 24 noiembrie, Bucureşti.
12. 1996: *LEGE nr. 71 din 12 iulie 1996 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea I – Căi de comunicație*, Monitorul Oficial nr. 166 din 29 iulie, Bucureşti.
13. 1993: *Documentații model: Plan de Amenajare a Teritoriului Județean*, MLPAT, Urbanproiect, Bucureşti.

STUDII

1. Benedek, J. (2004), *Amenajarea teritoriului şi dezvoltarea regională*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. Ianoş, I. (2000), *Sisteme teritoriale*, Ed. Tehnică, Bucureşti.
3. Popescu, Gh. (1994), *Dezvoltarea economică în profil teritorial a României 1900-1985*, Ed. Sincron, Cluj-Napoca.
4. Popescu,Claudia (2000), *Industria României în secolul XX. Analiză geografică,* Ed. Oscar Print, Bucureşti.
5. Vlăsceanu, L. (2001), *Politică şi dezvoltare. România încotro?,* Ed. Trei, Bucureşti.
6. Vincze, Maria (2000), *Dezvoltare regională şi rurală. Idei şi practici,* Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
7. Voineagu, V. şi col. (2002), *Analiza factorială a fenomenelor social-economice în profil regional*, Ed. Aramis, Bucureşti.

RISCURI ŞI CATASTROFE III/2004